

актима земље је фиксирано стварање Уставног суда ЧССР и уставних судова Чешке Републике и Словачке Републике. Међутим, у пракси, наведени судови нису били формирани све до „плишане револуције“, 1989. године.

Још једна земља Источне Европе, са искуством уставног правосуђа, била је Југославија. И, мада су овде органи уставног правосуђа формирани више од четрдесет година касније од чехословачких (1963–1964), ипак су, захваљујући особеностима југословенског модела социјализма, прилично успешно функционисали у социјалистичком периоду развоја земље.

У Пољској су предлози за стварање уставног правосуђа први пут званично изнети у току неуспеле уставне реформе 1926. године (истина, тада нису претворени у праксу). Тек 1985. године, у земљи је основан Уставни трибунал, чији је рад у то време веома зависио од Сејма, пошто у оквиру совјетског модела државног уређења није постојала подела власти.

У том низу засебно стоји Естонија, где је 1920–1940. године функције контроле уставности обављао највиши судски орган земље – Државни суд. Истина, он је више био намењен решавању спорова међу субјектима власти, него остваривању уставног судства у ширем смислу речи. Треба рећи да су предлоге за стварање Државног суда као органа за контролу уставности тридесетих година дали и парламентарци Летоније и Литваније. Међутим, те идеје у датом периоду нису наишле на подршку.

У другим земљама Источне Европе (а тим пре – постсовјетског простора) није било никаквог искуства у контроли уставности све до прокламовања курса ка демократизацији крајем осамдесетих – почетком деведесетих година прошлог века. Ипак, пример Југославије и Пољске, које су успеле у условима ауторитаризма да створе и очувају установе контроле уставности које су ефикасно функционисале, несумњиво, био је од великог значаја за припрему данашње демократске трансформације постсоцијалистичких држава.

Током демократских промена, створени су специјални органи уставног правосуђа и у Албанији, Јерменији, Азербејџану, Хрватској, Чешкој, Грузији, Мађарској, Киргистану, Летонији, Црној Гори, Пољској, Румунији, Русији, Србији, Словачкој, Словенији, Македонији, Украјини. У земљама бившег социјалистичког блока контрола уставности је постала важан део њихових правних система. Волео бих да кажем – неодвојиви део, али, нажалост, засад то није могуће рећи. Као што је познато, 2010. године је током револуције у Киргизији распуштен Уставни суд, а са доношењем новог Устава, он је потпуно укинут. То су чињенице које треба узети у обзир, говорећи о изазовима, са којима се суочава уставно судство земаља нове демократије, и о перспективама развоја у тој сфери. Заједнички проблеми који су стајали пред органима за контролу уставности постсоцијалистичких држава покренули су 1997. године стварање такве саветодавне институције као што је Конференција